

**TÜRK YE CUMHUR YET
ANAYASA MAHKEMES**

K NC BÖLÜM

KARAR

BETÜL ÇET N VE DÖNDÜ KUR UNO LU BA VURUSU

(Ba vuru Numarası: 2021/43163)

Karar Tarihi: 9/2/2023

K NC BÖLÜM

KARAR

Ba kan : Kadir ÖZKAYA
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Yıldız SEFER NO LU
Kenan YA AR
Raportör : Hasan HÜZMEL
Ba vurucular : 1. Betül ÇET N (T.C. Kimlik No: 69073168314)
2. Döndü KUR UNO LU (T.C. Kimlik No: 15688891130)
Ba vurucular Vekili : Av. Neslihan VAROL

I. BA VURUNUN ÖZET

1. Ba vuru; düzenlenmek istenen bir etkinli in kolluk görevlilerince engellenmesi ve ba vurucular hakkında yakalama i lemi uygulanması nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkı ile ki i hürriyeti ve güvenli i hakkının ihlal edildi i iddialarına ili kindir.

2. Olay tarihinde avukat ve avukat stajyeri olan ba vurucular, toplantı yapan müvekkillerine hukuki yardım sa lama amacıyla toplanma alanı yakınlarında bulduklarını, polisin katılımcılara yönelik haksız müdahalesini bertaraf etmek istemeleri üzerine haklarında hukuka aykırı olarak yakalama i lemi gerçekleştirildi ini ifade etmi tir. Ayrıca ba vurucular, toplantıya katıldıklarının kabul edilmesi hâlinde dahi barı çıl nitelikteki toplantıya müdahalenin toplantı ve gösteri düzenleme hakkı ile ifade hürriyetini ihlal etti ini belirtmi tir.

3. Ankara Valili i (Valilik) 21/1/2018 tarihinde ola anüstü hâl döneminde kamu düzeni ve güvenli inin korunması ile suç i lenmesinin önlenmesi amaçlarıyla *Zeytin Dalı Operasyonu süresince* geçerli olacak ekilde, il genelinde tüm eylem ve etkinlikleri izne ba lamı tır.

4. Kolluk görevlilerince düzenlenen Olay ve Yakalama Tutana ı'na (Tutanak) göre; bir sosyal medya platformundan Ankara'nın 15 Temmuz Kızılay Millî rade Meydanı'nda bulunan Güvenpark'ta " *ili'de ya amları için mücadele eden kadınları selamlarken onların dansını Ankara'da yapıyoruz*" ifadesiyle etkinli in 12/12/2019 tarihinde yapılaca ı duyurulmu tur. Valili in 21/1/2018 tarihli kararına aykırı olarak yapılması planlanan toplantıyı engellemek amacıyla kolluk güçleri toplanma alanında önceden tedbirler

almı tır. Tamamı kadınlardan olu an on be ki ilik grubun toplanma alanına gelmesi üzerine polis, grup içesinde bulunan iki ki iyle müzakere yapmı tır. Polis, idari makamdan gerekli izinler alınmadan etkinlik yapılmasına izin vermeyece ini belirterek da ılmalarını aksi hâlde zor kullanaca mını ihtar etmi tir. Anılan ihtara uyulmaması üzerine evik kuvvet görevlileri fiziki güç kullanarak grubu da ıtmaya çalı mı tır. Kızılay'da bir alı veri merkezi önünde tekrar toplanarak sayıları yakla ık altmı ki iye ula an grup, "Polis, yargı, devlet, tek adam katil erkektir. nadına isyan gelsin jop." sözlerini ritimli ekilde söyleyerek dans etmi tir. Kolluk görevlileri, aynı gerekçeyle toplantının kanuna aykırı oldu unu bu nedenle son verilmesi gerekti ini aksi hâlde müdahale edece ini müteaddit ekilde ihtar etmi ve bir süre bekleme tir. Grubun ihtara uymaması üzerine polis, fiziki kuvvet kullanarak grubu da ıtmaya çalı mı tır. Bir grup katılımcının da ılmamakta ısrar etmesi üzerine aralarında ba vurucuların da bulundu u on ki i hakkında yakalama i lemi gerçekle tirilmi tir. Yakalama i lemi akabinde sa lık raporu alınan ahıslar hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca idari para cezası verilmi akabinde bu ki iler serbest bırakılmı tır. Ba vurucular hakkında ceza soru turmasına esas i lem yapıp yapılmadı ı dosyadaki bilgi ve belgelerden anla ılamamı tır. Bununla birlikte bu etkinli e katılan yirmi altı ki i hakkında, kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyü üne katılarak ihtara ra men da ılmama suçundan, suçun kanuni unsurlarının olu maması nedeniyle kovu turmaya yer olmadı na karar verilmi tir.

5. Ba vurucuların toplantıya katılımı nedeniyle haklarında düzenlenen idari para cezaları, itiraz üzerine sulh ceza hakimliklerince iptal edilmi tir. Hukuki yardım için toplanma alanında bulduklarını belirten ba vurucular; eyleme katıldıkları kabul edilse dahi bu durum polisin müdahalesini hukuka uygun hâle getirmeyece ini, ifade hürriyeti ile toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme haklarının ihlal edildi ini ileri sürmü tr. Ba vurucular, kadına kar ı iddeti protesto etmek için bir araya gelen kadınlara ve hukuki destek için ilgili yerde buldukları için kendilerine yönelik müdahale ve yakalama i lemi nedeniyle kolluk görevlileri ve amirleri hakkında suç duyurusunda bulunmu tur

6. Cumhuriyet savcılı ı, olayla ilgili Ankara 1 Emniyet Müdürlü ünden gelen yazıyı esas alarak kovu turmaya yer olmadı na karar verdi tir. Kararda, kolluk görevlilerinin zor kullanma yetkisini a madıkları ve isnat edilen suçu i lediklerine dair yeterli delil bulunmadı ı de erlendirilmi tir. Ba vurucuların anılan karara yaptı ı itirazı Ankara 7. Sulh Ceza Hkimli i 27/5/2021 tarihinde kesin olarak reddetmi tir.

7. Ba vurucular nihai kararı 8/6/2021 tarihinde ö renmi , 7/7/2021 tarihinde bireysel ba vuruda bulunmu tur.

8. Ba vurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmi tir.

II. DE ERLEND RME

1. Ki i Hürriyeti ve Güvenli i Hakkının hlal Edildi ine li kin ddi a

9. Ba vurucular, kolluk görevlilerince hukuka aykırı ekilde yakalama i lemi yapıldı mını belirterek ki i hürriyeti ve güvenli i haklarının ihlal edildi ini ileri sürmü tr. Bakanlık görü ünde; ba vurucuların idari i lem sonrasında Anayasa Mahkemesine ba vurmadı mını ayrıca 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesine göre tazminat talebinde bulunabilme imkânı olmasına kar ın bu yolu tüketmeden

bireysel ba vuruda bulunuldu u belirtilerek ba vurunun *ikincillik niteli i* ile ba da ıp ba da mayaca ının de erlendirilmesi gerekti i ifade edilmi tir. Ba vurucular, Bakanlık görü üne kar ı beyanında tazminat davasının tüketilmesi gereken bir yol olmadı ını ileri sürmü tür.

10. Ba vuru, ki i hürriyeti ve güvenli i hakkı kapsamında incelenmi tir.

11. Anayasa Mahkemesi *Ahmet Kür ad Özsoy ve di erleri* (B. No: 2013/5387, 15/6/2016) kararında; müvekkillerinin gerçekle tirdi i toplantıya hukuka aykırı müdahale edildi i iddiasıyla adliye önünde bekleyen avukatlara yapılan müdahaleyi incelemi tir. Anılan olayda ba vurucular, Cumhuriyet savcısının kendileriyle görü memesine tepki olarak ve bu görü meyi gerçekle tirme için adliye önünde beklerken, kolluk güçlerince hukuka aykırı olarak yakalandıklarını ve dolayısıyla özgürlüklerinden mahrum bırakılmalarının hiçbir hukuki dayana ı olmadığını ileri sürmü tür. Kanunda belirtilen ko ullar dı ında yakalanan ki ilerinin 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesine göre tazminat talebinde bulunabilme imkânı oldu unu ve söz konusu yolun ba vurucuların maruz kaldı ı hukuka aykırılıkların tespitini de sa ladı ını vurgulayan Anayasa Mahkemesi, ba vurucuların bu hukuki yolu tüketmeden bireysel ba vuruda buldukları için ki i hürriyeti ve güvenli i hakkının ihlal edildi ine ili kin ba vurunun ba vuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez oldu unu de erlendirmi tir (*Ahmet Kür ad Özsoy ve di erleri*, §§ 32-40; ba vuru yolunun ikincilli i için bkz. *Ay e Zıraman ve Cennet Ye ilyurt*, B. No: 2012/403, 26/3/2013, §§ 16, 17)

12. Somut olayda da kanunda belirtilen ko ullar dı ında yakalandıklarına ili kin iddiada bulunan ba vurucuların hukuka aykırılıkların tespiti ve u radıkları zararların tazmini için öngörülen hukuki yolu tüketmeden bireysel ba vuruda buldukları anla ılmı olup, yukarıda açıklanan kararda varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadı ı sonucuna varılmı tir.

13. Açıklanan gerekçelerle ba vurunun bu kısmının *ba vuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle kabul edilemez oldu una karar verilmesi gerekir.

2. Toplantı ve Gösteri Yürüyü ü Düzenleme Hakkının hlal Edildi ine li kin ddiia

14. Ba vurucular, kadına kar ı iddeti protesto etmek için bir araya gelen müvekkillerine hukuki destek sa lamak için toplanma alanında **bulduklarını**ve kolluk güçlerinin müvekkillerine yönelen hukuka aykırı müdahalelerini engellemeleri esnasında hukuka aykırı ekilde yakalanarak gözaltı aracına bindirildiklerini belirtmi tir. Mesleki faaliyetlerinin engellendi ini kaydeden ba vurucular, toplantıya katıldıklarının kabul edilmesi hâlinde dahi etkinli in barı çıl niteli ine vurgu yaparak somut müdahale nedeniyle ifade hürriyeti ile toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme haklarının ihlal edildi ini ileri sürmü tür. Bakanlık görü ünde; ba vurucuların da içinde bulundu u grubun kanuna aykırı gösteri yaptıkları ve da ılmaları yönünde çok defa yapılan ihtar a ra men gösteriye devam etmeleri nedeniyle müdahalede bulunuldu u gözetilerek müdahalenin demokratik toplumda gerekli olup olmadı ının de erlendirilmesi gerekti i ifade edilmi tir. Ba vurucular, Bakanlık görü üne kar ı beyanında bireysel ba vuru formundaki hususları yinelemi tir.

15. Toplantıya katılmadıklarını belirten ba vurucuların toplantıya katılıp katılmadıkları hususunda bir tereddüt bulunmakta ise de kamu görevlilerince düzenlenen

Tutanak'da, ba vurucuların anılan etkinli e katıldıkları ve ihtara ra men da ılmamakta ısrar etmeleri nedeniyle müdahale edildi inin belirtilmesi kar ısında toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkı yönünden müdahalenin varlı ı kabul edilmelidir. Bununla birlikte kanuna aykırı oldu u kabul edilen anılan toplantıda, bazı ki iler hakkında ihtara ra men kendili inden da ılmamaları nedeniyle ceza soru turması yapıldı ı ve ba vurucuların kendileri aleyhine beyanda bulunmama hakları bulundu u da gözetilmelidir. Dolayısıyla bir toplantı ve gösteri yürüyü ü düzenleme hakkına yönelik müdahalenin varlı ının kabulü için ba vurucuların kanuna aykırı kabul edilen toplantıya katıldıklarını kabul etmelerinin gerekti i beklenemez. Zira bu dü üncenin aksine suçlanabilece i eylemleri kabul etmemesi hâlinde toplantı hakkından da faydalanamayaca ının kabul edilmesi, ba vurucuları Anayasa'nın 34. maddesinin sa ladı ı güvenceden yoksun bırakacaktır.

16. Somut olayda müdahaleye dayanak olan Valili in toplantıları izne ba lama kararını; 25/10/1983 tarihli ve 2935 sayılı Ola anüstü Hal Kanunu'nun 11. maddesinin (m) bendi ve 10/6/1949 tarihli ve 5442 sayılı 1 dairesi Kanunu'nun 11. maddesinin (C) bendi ile 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyü leri Kanunu'nun 17. maddesi uyarınca vermi tir. Ayrıca anılan izne ba lama kararının, "*Zeytin Dalı operasyonu devam etti i sürece*" geçerli olaca ının öngörüldü ü anla ılmı tır.

17. Anayasa Mahkemesi yakın tarihte verdi i *Eser Budak* (B. No: 2019/5403, 31/3/2022) ile *Onur Erden* (B. No: 2019/5403, 31/3/2022) kararlarında; dayanak kanun maddelerine göre "*Zeytin Dalı operasyonu devam etti i sürece*" geçerli olaca ı öngörülen yasaklama kararı ekindeki müdahalenin kanunilik artını kar ılayıp kar ılamadı ını de erlendirmi tir. Zikredilen kararlarda, 2935 sayılı Kanun ve burada öngörülen tedbirlerin yalnızca ola anüstü halin (OHAL) devam etti i sürece devam edece ini belirten Anayasa Mahkemesi, OHAL'in 19/7/2018 tarihinde sona erdi ini vurgulayarak bu tarihten sonraki müdahaleler için 2935 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (m) bendinin kanunilik artını kar ılamadı ı sonucuna varmı tır (*Eser Budak*, § 35; *Onur Erden*, § 38).

18. Öte yandan müdahaleye dayanak di er yasal düzenlemeleri de inceleyen Anayasa Mahkemesi, etkinlikleri izne ba lamaya yönelik ilgili kararına dayanak olan 2911 sayılı Kanun'un 17. maddesi ile 5442 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (C) bendinin de müdahalenin kanunilik artlarını kar ılamadı ını kabul etmi tir. Anayasa Mahkemesi kararında a a ıdaki gerekçeye dayanmı tır:

"38. Görüldü ü üzere kanun koyucu her iki Kanun yönünden de bir toplantı ve gösteri yürüyü üne müdahale edilebilmesi için belirli artların sa lanmasını ve belirli sürelerle müdahale edilebilece ini düzenlemektedir. Söz konusu düzenlemelerle bir toplantı ve gösteri yürüyü ü ancak belirli sürelerle ertelenebilir yahut yasaklanabilir. Bu kapsamda Valili in söz konusu izne ba lama kararının kısıtlama süresinin on be günle sınırlandı ı 5442 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (C) bendi veya toplantı ve gösteri yürüyü lerinin ertelenebilece i sürenin bir ayla sınırlandırıldı ı 2911 sayılı Kanun'un 17. maddesi uyarınca verildi inin kabulü de mümkün görünmemektedir. Nitekim söz konusu iki Kanun hükmü uyarınca da '*Zeytin Dalı operasyonu devam etti i sürece*' ekinde bir yasak süresi belirlenemeyece i açıktır. Öte yandan 2911 sayılı Kanun müdahalenin belirli bir toplantıya yönelik olarak yapılabilece i düzenlemesini içermesine kar ın Valili in ilgili kararında her türlü toplantının yasaklandı ı görülmektedir. Böyle bir düzenlemenin de ilgili Kanun gere ince yapılamayaca ı açıktır.

39. u hâlde Valili in 21/1/2018 tarihli kararında belirlenen '*Zeytin Dalı operasyonu devam etti i sürece*' ekinde bir yasak süresinin kanuni olarak öngörülüp

öngörülemezce inden ba vuru olarak hâlihazırda anılan karara dayanak olabilecek ba vuru bir kanun hükmünün de bulunmadığı anlaşılmıştır." (Eser Budak, §§ 38, 39 ; aynı yöndeki de erlendirme için bkz. Onur Erden, §§ 41, 42)

19. Somut olayda da müdahale, OHAL süreci sona erdikten sonra 12/12/2019 tarihinde gerçekleştirilmiş olup bahsedilen kararlarda varılan sonuçlardan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda ba vuruya konu toplantıya, Valiliğin 21/1/2018 tarihli kararına dayanılarak yapılan müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde açıkça emredilen kanunilik ölçütünü karşılamadığı de erlendirilmiştir.

20. Ba vuruya konu müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı anlaşıldığından söz konusu müdahale açısından diğer güvence ölçütlerine riayet edilip edilmediğinin ayrıca de erlendirilmesine gerek görülmemiştir.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. G E R E K

22. Ba vurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama ve ayrı ayrı 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Ba vuruda tespit edilen hak ihlalinin mahiyeti gereği ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte kararın bir örneğinin yeni ihlallerin önlenmesi için Ankara Cumhuriyet Ba savcılığına gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

24. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için ba vuruculara manevi zararları karşılığında net 18.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kişisel hürriyeti ve güvenliğini hakkının ihlal edildiğinden ilkin iddianın *ba vuru yollarının tüketilmemesi* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğinden ilkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDÜĞÜNE,

B. Anayasa'nın 34. maddesinde düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yeni ihlallerin önlenmesi için Ankara Cumhuriyet Ba savcılığına (S.2020/155173, K.2021/16931) GÖNDERİLMESİNE,

D. Ba vuruculara net 18.000 TL manevi tazminatın AYRI AYRI ÖDENMESİNE, tazminata ilkin diğer taleplerin REDDİNE,

Ba vuru Numarası : 2021/43163
Karar Tarihi : 9/2/2023

E. 487,60 TL harç ve 9.900 TL vekâlet ücretinden olu an toplam 10.387,60 TL yargılama giderinin ba vuruculara MÜ TEREKEN ÖDENMES NE,

F. Ödemelerin kararın tebli ini takiben ba vurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığı na ba vuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdi i tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FA Z UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örne inin Adalet Bakanlığı na GÖNDER LMES NE 9/2/2023 tarihinde OYB RL YLE karar verildi.

Ba kan
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yıldız SEFER NO LU

Üye
Kenan YA AR